ЛІТЕРАТУРА

1. Аграрний тиждень: центр і регіони. – 3 випуск, 17-23 січня 2000 р., п. 2.2., с. 1
2. Гирасименко О.Г. Реформа системи банкрутства в Україні. – К., 2000.
3. Ковальчук Т.М. Оперативний аналіз витрат в рослинництві // Економіка АПК.-1997. -№2.- С. 131.
4. Ситник В.П. Економічні проблеми виробництва зерна в Україні // Економіка АПК.-1996.-№5.-С.3-10.
5. Слюсарчук А.М. Облік витрат на виробництво: історія і перспективи // Світ бухгалтерського обліку. - 1997. -№2. – С. 135.

УДК 631.152:338.436

РОЗВИТОК МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОЇ БАЗИ – ОДИН З ГОЛОВНИХ ФАКТОРІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ В ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ

***Ю.Ю.Таранова**, аспірант*
Миколаївський державний аграрний університет

Сенс сучасної аграрної реформи зводиться до встановлення і забезпечення ефективного господарювання на землі. Наділивши селян землею, держава повинна була водночас забезпечити їх засобами обробітку земельних угідь. Незадовільний стан матеріально-технічної бази як сільського господарства взагалі, так і фермерських господарств окремо, — найболючіша проблема нашої країни.

Дослідженням питань стану матеріально-технічного забезпечення та перспектив його покращення займалися такі видатні вчені-аграрії як І.І.Іванішин, І.І.Лукінов, Д.І.Мельник та інші. Разом з тим значних зрушень у вирішенні зазначених питань не відбулося. Дана стаття присвячена доведенню аксіоми: розвиток матеріально-технічної бази — це передумова підвищення ефективності господарювання підприємств. Адже, невирішеність проблеми організації матеріально-технічної бази на рівні підприємства, помножуючись та обростаючи проблемами загальнонаціональної економіки, є джерелом великих сільськогосподарських втрат.

Беззаперечно, що "мускульну" основу матеріально-технічної бази складають технічні засоби виробництва, оскільки в сільському господарстві ефективність, термін якої у загальному понятті означає ступінь виконання суспільним виробництвом або його частиною тих завдань, що перед ним ставляться, залежить від повноти, своєчасності й якості виконання численних технологічних операцій технічними засобами, їх здатності до виконання повного комплексу робіт, надійності, економічності.

Про який рівень ефективності можна говорити, якщо в областях, що займають перші місця в Україні за чисельністю досліджуваних господарств, такий низький рівень технічної забезпеченності? Так, в Миколаївській області станом на 01.01.2003 року один трактор приходиться на 3, зернозбиральний комбайн — на 12, культиватор — на 5, зернова сівалка — на 6 фермерських господарств. На 1000 га ріллі приходиться 7 тракторів. Ще гірша ситуація в Одеській області: один трактор — на 4, зернозбиральний комбайн — на 17, культиватор — на 12, зернова сівалка — на 9 фермерських господарств. На 1000 га ріллі приходиться 8 тракторів.

Проблема низького технічного забезпечення фермерських господарств ускладнюється моральною та фізичною застарілістю техніки. Так, середній вік тракторів становить 13,7 років, сівалок — 12, комбайнів — 14,5. Той факт, що чисельність основних видів техніки у фермерських господарствах в 2003 році порівняно з 2002 роком збільшилась (наприклад, по Миколаївській області: зернозбиральних комбайнів — на 21,8%, тракторів — на 9,1%, зернових сівалок — на 3,7%, по Одеській області відповідно на 25,0%, 23,3%, 22,5%), ще не свідчить про позитивні тенденції, оскільки паралельно зростає і чисельність господарств, і площа оброблюваних угідь. Таким чином, розширюючи земельні площі, підприємства не мають можливостей для відповідного нагромадження матеріально-технічних ресурсів. В результаті їх розвиток здійснюється некомплексно.

Аграрне виробництво є безперервним. Кожна технологічна операція під впливом біологічних потреб рослин і тварин має "чітку локалізацію в просторі та синхронизацію в часі". Сільськогосподарські роботи в рослинництві повинні виконуватися в оптимальні агротехнічні строки. Їх порушення веде до втрати значної частини урожаю.

Дотримання строків забезпечується відповідною кількістю агрегатів, сконцентрованих в окремому сільськогосподарському підприємстві чи на певній сільськогосподарській території при забезпеченні належного співвідношення між силовими і робочими машинами. Порушення строків виконання однієї операції не може бути компенсоване найдосконалішим виконанням навіть усіх наступних. Так само неприпустимим є п'ятиденне утримання, наприклад, корів без кормів з наступним згодуванням шостиденного раціону на шостий день [2]. Низька якість технічних засобів вимагає залучення додаткової кількості агрегатів для виконання механізованих робіт в оптимальні строки, крім того, збільшує витрати на ремонтні роботи, а в результаті зумовлює підвищення собівартості і зниження рентабельності.

Більшість дослідників, вивчаючи матеріально-технічну базу сільськогосподарських підприємств, звертають свою увагу лише на проблему технічного забезпечення. Але матеріально-технічна база — це сукупність засобів та предметів праці, що застосовуються для виробництва сільськогосподарської продукції. До її складу включають не лише засоби механізації, а й корми, насіння та посадковий матеріал, засоби захисту рослин і тварин, добрива, запасні частини, паливомастильні матеріали та інші види матеріалів і засобів для одержання продукції сільського господарства. Їх нестача або низька якість також прямопропорційно впливає на якість продукції, а в результаті — на ефективність господарювання. Тому цю частину проблеми також не варто залишати поза увагою. Так, наприклад, в Одеській області під урожай 2003 року лише 19,7% фермерських господарств внесли мінеральні добрива на площу 45392 га (20,7% від загальної площі сільськогосподарських угідь), що в середньому на 1 га складає 0,6 ц в перерахунку на 100% поживних речовин. Лише 129 господарств з 5830 внесли 8814 тонн органічних добрив на площу 3065 га, що в середньому становить 2,9 тонн на 1 га. Площа, оброблена ядохімікатами, складає 27% від загальної площі сільськогосподарських угідь, що є в користуванні у фермерів. За той же період в Миколаївській області 576 фермерських господарств з 4504 внесли органічні добрива на площу 208 га, що в середньому на 1 га складає 2,8 т. 3147 господарств удобрили площу 11709 га мінеральними добривами, що в середньому на 1 га складає

0,3 ц в перерахунку на 100% поживних речовин. Ядохімікатами оброблено площу 3622 га, що в середньому на одне господарство складає 52,5 га. Картина досить не оптимістична.

Для подолання матеріально-технічної кризи фермерським господарствам необхідно створювати нові та вдосконалювати вже існуючі формування інженерно-технічного та матеріально-постачальницького сервісу. Оскільки придбання нової техніки не є на сьогодні реальною можливістю не лише для фермерських господарств, а й для більшості інших сільськогосподарських підприємств, держава повинна сприяти формуванню і функціонуванню ринку раніше використаної техніки, оновленню вузлів, запасних частин до неї, створенню технічного сервісу машин і знарядь. Адже, в аграрному секторі нашої держави через технічні несправності не використовується четверта частина тракторів і комбайнів [1].

Академік М.І.Синюков висказує на можливість за умови недостатності техніки використання машин, що мають понаднормативний термін експлуатації, вважаючи, що додаткові витрати на її ремонтування, що мають місце в даних випадках, окупляться прибавкою врожаю та його кращою якістю, отриманою в результаті скорочення строків проведення сільськогосподарських робів та поліпшення їх якості. А Ф.Енгельс зазначав наступне: "Ввиду того, что у большинства машин только немногие части снашиваются настолько, что их приходится заменять через 5-6 лет, а если главный принцип действия машины не вытеснен новыми изобретениями, то сношенные части довольно легко могут быть заменены новыми и через 15 лет".

І.І.Лукінов звертає увагу на те, що коли найближчим часом не поліпшиться матеріально-технічне становище, то роботи в сільськогосподарському виробництві доведеться виконувати кіньми і вручну, та й то, за умови, якщо буде відновлено поголів'я коней та кінного ременанту.

Таким чином, господарства, в тому числі і фермерські, можуть перетворитися на натуральні, матиме місце низька продуктивність праці і високі виробничи витрати. За подібних умов ні про конкурентоздатність, ні про ефективність господарювання не може бути й мови.

Враховуючи всі особливості ведення сільськогосподарського виробництва, ми можемо беззаперечно стверджувати, що ефективність господарювання всіх аграрних підприємств, в тому числі і фермерських, залежить від стану їх матеріально-технічної бази. Тому проблема розвитку матеріально-технічного забезпечення та сервісного обслуговування аграрних підприємста потребує досконалого дослідження та оптимально вирішення в найкоротший термін.

ЛІТЕРАТУРА

1. Агропромисловий комплекс України: етапи, тенденції та перспективи розвитку. Інформаційно-аналітичний збірник (вип.5). – К.:ІАЕ УААН, 2002. – С.361.

2. В.В.Іванішин. Роль технічних засобів у розвитку аграрного виробництва в контексті ефективності їх використання //Економіка АПК. – 2003. – №6. – С.3-9.

3. І.І.Лукінов. Наукова модель економіки перехідного періоду.\\Економіка АПК. – 1995. – №9. – С.22-27.

4. Стан та перспективи розвитку матеріально-технічного забезпечення аграрного виробництва. Я.К.Білоусько, М.І.Герун, А.М.Головко та ін. – К.: ІАЕ УААН, 2003. – С.22.

УДК 657

ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

***С.А.Ткаченко**, аспірант*
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова, м.Миколаїв

Щоб створювати найвищу споживчу цінність та задовольняти потреби клієнтів, будь-якому підприємству потрібна інформація. Виробництво якісної продукції та розробка маркетингової програми починаються з вивчення потреб та бажань покупців та власних можливостей підприємства. Крім того, підприємсмтва потребують вичерпних даних про конкурентів, посередників та інші сили, що мають вплив як безпосередньо на сам ринок так і на діяльність підприємства. В наш час інформація про стан справ на ринку і підприємстві